

RESTAURĀCIJAS KVALIFIKĀCIJAS NOVĒRTĒŠANAS KĀRTĪBA VALSTS KULTŪRAS PIEMINEKĻU AIZSARDZĪBAS INSPEKCIJĀ

I Vispārīgie jautājumi

1. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (turpmāk – Inspekcija) Restaurācijas kvalifikācijas novērtēšanas kārtība nosaka speciālistu kvalifikācijas novērtēšanas sistēmu ārējos normatīvos aktos nereglamentētās restaurācijas specialitātēs.
2. Kvalifikācijas novērtēšanas mērķis ir veicināt materiālā kultūras mantojuma saglabāšanu, kas sevī ietver kvalitatīvu izpēti, konservāciju un restaurāciju.
3. Kvalifikācijas novērtējums tiek veikts pēc personas lūguma, un tam ir rekomendējošs raksturs, neierobežojot personas tiesības sniegt pakalpojumus.
4. Kvalifikācijas novērtējumu saskaņā ar šo kārtību veic Inspekcijas restaurācijas kvalifikācijas novērtēšanas ekspertu padome (turpmāk – Padome), kas darbojas pamatojoties uz Inspekcijā apstiprinātu nolikumu.
5. Kvalifikācijas novērtējumu var saņemt šādās specialitātēs:
 - 5.1. monumentālās glezniecības restaurācija;
 - 5.2. stājglezniecības restaurācija;
 - 5.3. monumentāli dekoratīvās tēlniecības objektu restaurācija;
 - 5.4. grafikas restaurācija;
 - 5.5. rokrakstu, dokumentu, grāmatu un citu papīra izstrādājumu restaurācija;
 - 5.6. polihromā koka, dekoratīvās koka tēlniecības restaurācija;
 - 5.7. zeltījuma restaurācija;
 - 5.8. būvgaldniecības izstrādājumu restaurācija;
 - 5.9. mēbeļu un citu interjera iekārtas priekšmetu restaurācija;
 - 5.10. keramikas, stikla un porcelāna izstrādājumu restaurācija;
 - 5.11. arheoloģiskā materiāla restaurācija;
 - 5.12. ādas, pergamenta restaurācija;
 - 5.13. tekstila izstrādājumu restaurācija;
 - 5.14. akmens un citu silikātu materiālu objektu restaurācija;
 - 5.15. metāla izstrādājumu restaurācija;
 - 5.16. ērģeļu restaurācija;
 - 5.17. būvmākslas objektu restaurācija;
 - 5.18. arhitektoniski mākslinieciskā izpēte;
 - 5.19. kultūrvēsturisku objektu fizikāli ķīmiskā un bioloģiskā izpēte;
 - 5.20. mākslas un antikvāro priekšmetu izpēte.
6. Konstatējot atbilstību šajā kārtībā noteiktajiem kritērijiem, Padome pieņem lēmumu izsniegt personai apliecību:
 - 6.1. restaurators – speciālists;
 - 6.2. restaurators – meistars;
 - 6.3. restaurators – vecmeistars;
 - 6.4. arhitektoniski mākslinieciskās izpētes speciālists;
 - 6.5. arhitektoniski mākslinieciskās izpētes meistars;
 - 6.6. arhitektoniski mākslinieciskās izpētes vecmeistars;

6.7. mākslas un antikvāro priekšmetu eksperts;

6.8. kultūrvēsturisku objektu fizikāli ķīmiskās un bioloģiskās izpētes eksperts;

7. Kvalifikācijas novērtējuma rezultātā personai var sniegt motivētu atzinumu par to, ka šīs kārtības 6.punktā minētā apliecība netiek izsniegta, ja Padome ar lēmumu konstatējusi neatbilstību šajā kārtībā noteiktiem kritērijiem.

8. Atbilstoši šīs kārtības 1.pielikumā noteiktai formai noformētu apliecību paraksta Padomes priekšsēdētājs un Inspekcijas vadītājs.

9. Apliecība ir derīga piecus gadus. Pamatojoties uz personas iesniegumu, atkārtotu kvalifikācijas novērtējumu var veikt apliecības derīguma termiņa ietvaros.

10. Kvalifikācijas novērtēšanas ietvaros Padome iepazīstas ar personas darbību tās darbavietā un/vai restaurētajā objektā. Apskates gaitu un rezultātus protokolē.

II Jautājumu izskatīšanas virzība

11. Lai saņemtu pirmreizēju kvalifikācijas novērtējumu, persona iesniedz Inspekcijā iesniegumu (2.pielikums), kam pievieno zināšanas, prasmes un pieredzi apliecinošus dokumentus:

11.1. izglītības dokumenta kopiju;

11.2. vismaz divu attiecīgās restaurācijas (izpētes) nozares speciālistu/restaurācijas darbu vadītāju rekomendācijas;

11.3. personas veikto darbu sarakstu ar izvērstu to aprakstu;

11.4. restaurācijas pasi un/vai cita veida dokumentāciju par vismaz pieciem restaurētiem (ieteicamā pases forma 3.pielikumā) vai izpētītiem (arhitektūras objektu kultūrvēsturiskās inventarizācijas un kultūrvēsturiskās izpētes vadlīnijas (29.12.2017. rīkojums Nr.1/47) skatīt Inspekcijas mājas lapā) objektiem;

11.5. pārskatus par veiktām fizikāli ķīmiskām vai bioloģiskām izpētēm (kultūrvēsturisku objektu fizikāli ķīmiskās un bioloģiskās izpētes specialitātē);

11.6. dokumentāciju (atzinumus), kas apliecina praktiskā darba pieredzi (mākslas un antikvāro priekšmetu izpētes specialitātē).

12. Lai saņemtu atkārtotu kvalifikācijas novērtējumu, persona iesniedz Inspekcijā iesniegumu (4.pielikums), kam pievieno iepriekšējā perioda darbības pārskatu ar veikto darbu sarakstu un to īsu aprakstu.

13. Inspekcijas lietvedībā reģistrē personas iesniegumu par kvalifikācijas novērtējumu. Uzdevumu jautājuma izskatīšanas organizēšanai dod Inspekcijas vadītājs.

14. Iesniegumu par kvalifikācijas novērtēšanu izskata divu mēnešu laikā, nepieciešamības gadījumā termiņu pagarinot, bet ne ilgāk kā trīs mēnešu laikā. Apliecību vai lēmumu par atteikumu izsniegt apliecību persona saņem ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no iesnieguma saņemšanas Inspekcijā.

15. Sūdzības vai cita veida informāciju par Inspekcijā novērtētu speciālistu nekvalitatīvu darbu reģistrē un pievieno Padomē izskatāmajiem materiāliem atkārtotas kvalifikācijas novērtēšanas gadījumā.

III Zināšanu, prasmju un pieredzes kritēriji kvalifikācijas novērtēšanai

16. Vispārīgās prasības:

16.1. persona profesionālajā darbībā ievēro kultūras mantojuma saglabāšanas filozofiju, kas atspoguļota starptautiskās konvencijās, hartās, starptautisku zinātnisku konferenču vispārpieņemtos atzinumos un Inspekcijas rekomendācijās, kā arī Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības;

16.2. persona ievēro restaurācijas darbu kvalitātes prasības (tai skaitā, rūpīgu attieksmi pret darba vietu, restaurējamo objektu, materiāliem);

16.3. persona ievēro restaurācijas materiālu kvalitātes prasības (tai skaitā, atbilstību oriģinālam);

16.4. persona ievēro attiecīgā veida kultūras mantojuma priekšmeta optimālas glabāšanas prasības;

16.5. persona ievēro darba drošības tehnikas noteikumus;

16.6. persona ievēro specialitātē izmantoto indīgo (bīstamo) vielu glabāšanas noteikumus;

16.7. persona ievēro konservācijas un restaurācijas procesu dokumentēšanas un fiksācijas principus;

16.8. persona veikusi vismaz piecu objektu restaurāciju (izpēti) vai vismaz trīs ērģeļu restaurāciju.

17. **Restauratora – speciālista** apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

17.1. persona ieguvusi:

17.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar restaurācijas specialitāti saistītā nozarē bez praktiskās darba pieredzes;

17.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar restaurācijas specialitāti saistītā nozarē ar vismaz trīs gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

17.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz sešu gadu praktiskā darba pieredzi;

17.2. persona pārzina attiecīgā kultūras mantojuma veida objektu restaurācijas principus, izpētes metodes, tehnisko aprīkojumu, restaurācijas un dezinfekcijas materiālu īpatnības, restaurācijas materiālu sagatavošanu un to uzglabāšanas prasības;

17.3. persona apgūvusi ziņas par restaurējamā objekta vēsturi, izpildījuma tehniku, sairšanas iemesliem;

17.4. persona prot izsmēloši aprakstīt objekta stāvokli un sairšanas iemeslus, veikt objekta profilaktisko nostiprināšanu, tīrīšanu un dezinfekciju;

17.5. persona spēj patstāvīgi veikt vienkāršus konservācijas un restaurācijas darbus saskaņā ar restaurācijas uzdevumu un pēc apstiprinātas metodikas.

18. **Restauratora – meistara** apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

18.1. persona ieguvusi:

18.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar restaurācijas specialitāti saistītā nozarē ar vismaz trīs gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

18.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar restaurācijas specialitāti saistītā nozarē un vismaz sešu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

18.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz astoņu gadu praktiskā darba pieredzi;

18.2 persona ieguvusi restauratora speciālista apliecību;

18.3. persona pārzina attiecīgā kultūras mantojuma veida objektu restaurācijas principus, mūsdienu izpētes un restaurācijas metodes, tehnisko aprīkojumu, restaurācijas un dezinfekcijas materiālu īpatnības, novecošanās procesus, to iespaidu uz restaurējamo objektu, restaurācijas materiālu sagatavošanu un to uzglabāšanas prasības, restaurējamo objektu stilu, izpildījuma tehniku, fizikālo, ķīmisko un bioloģisko pētījumu pielietojumu restaurācijā, restaurācijas ētikas un estētikas principus, materiālā kultūras mantojuma aizsardzības normatīvos aktus;

18.4. persona spēj identificēt analīzi un fiksācijas (zīmējums, shēma, fotogrāfija) nepieciešamību darba procesā;

18.5. persona prot novērtēt un izsmeloši aprakstīt objekta stāvokli un sairšanas iemeslus, balstoties uz izpētes rezultātiem;

18.6. persona prot veikt objekta profilaktisko nostiprināšanu, tīrīšanu un dezinfekciju, atjaunot trūkstošos fragmentus, izmantojot analogijas;

18.7. persona spēj patstāvīgi sagatavot restaurācijas metodiku;

18.8. persona spēj veikt sarežģītus restaurācijas un konservācijas darbus;

18.9. persona spēj vadīt citu personu darbu un atbildēt par tā kvalitāti.

19. **Restauratora – vecmeistara** apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

19.1. persona ieguvusi:

19.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar restaurācijas specialitāti saistītā nozarē ar vismaz piecu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

19.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar restaurācijas nozari saistītā specialitātē ar vismaz astoņu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

19.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz desmit gadu praktiskā darba pieredzi;

19.2. persona ieguvusi restauratora meistara apliecību;

19.3. persona pārzina attiecīgā veida kultūras mantojuma objektu restaurācijas principus, restaurācijas zinātnes, prakses metodoloģijas vēsturi un mūsdienu izpētes un restaurācijas metodes, citu zinātņu nozaru aktuālo pētījumu rezultātu izmantojumu kultūras mantojuma priekšmetu restaurācijā, fizikālo, ķīmisko un bioloģisko pētījumu rezultātu pielietošanu restaurācijā, restaurācijas tehnisko aprīkojumu, restaurācijas un dezinfekcijas materiālu īpatnības, novecošanās procesus, to iespaidu uz restaurējamo objektu, restaurācijas materiālu tehnoloģiju un īpatnības, sagatavošanu un uzglabāšanas prasības, restaurējamo objektu laikmetu, stilu un skolu īpatnības, izpildījuma tehniku un tās vēsturi, restaurācijas ētikas un estētikas principus, materiālā kultūras mantojuma aizsardzības nacionālos un starptautiskos normatīvos aktus;

19.4. persona spēj identificēt analīzi un fiksācijas (zīmējums, shēma, fotogrāfija) nepieciešamību darba procesā un patstāvīgi prognozēt darbības un materiālu ietekmi uz objekta saglabāšanos;

19.5. persona prot novērtēt un zinātniskās publikācijas līmenī aprakstīt objekta stāvokli un sairšanas iemeslus, balstoties uz izpētes rezultātiem;

19.6. persona izstrādā analīzi un fiksācijas plānus izpētei, spēj zinātniski pamatot izmantoto metodiku un sagatavot restaurācijas dokumentāciju zinātniskas publikācijas līmenī;

19.7. persona prot veikt objekta nostiprināšanu, tīrīšanu un dezinfekciju, atjaunot trūkstošos fragmentus, izmantojot tiešas un netiešas analogijas;

19.8. persona spēj veikt unikālu un sarežģītu objektu restaurāciju;

19.9. persona gatavo jaunas restaurācijas metodikas, pilnveido restaurācijas tehnoloģiju, ierīces, instrumentus, apkopo praktiskā un eksperimentālā darba pieredzi, kura izstrādā programmas un piedalās jauno speciālistu sagatavošanā, vāc datus par restaurējamo objektu vēsturi, materiāliem, analogijām un izmanto šos datus konkrētu objektu atribūcijai;

19.10. persona spēj vadīt citu personu darbu un atbildēt par tā kvalitāti.

20. Arhitektoniski mākslinieciskās izpētes – speciālista apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

20.1. persona ieguvusi:

20.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar kultūras objektu izpēti vai to restaurāciju saistītā nozarē bez praktiskās darba pieredzes;

20.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar kultūras objektu izpēti vai to restaurāciju saistītā nozarē ar vismaz trīs gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

20.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz sešu gadu praktiskā darba pieredzi;

20.2. persona pārzina attiecīgā kultūras mantojuma veida objektu izpētes principus, metodes, tehnisko aprīkojumu;

20.3. persona spēj identificēt objekta konstruktīvos risinājumus, apdares principus;

20.3. persona spēj apkopot ziņas par pētāmā objekta vēsturi, minimālā apjomā;

20.4. persona prot aprakstīt doto objektu pielietojot profesionālo terminoloģiju;

20.5. persona spēj patstāvīgi veikt vienkāršus izpētes darbus pēc apstiprināta darba plāna.

21. Arhitektoniski mākslinieciskās izpētes – meistara apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

21.1. persona ieguvusi:

21.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar kultūras objektu izpēti vai to restaurāciju saistītā nozarē ar vismaz trīs gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

21.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar kultūras objektu izpēti vai to restaurāciju saistītā nozarē un vismaz sešu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

21.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz astoņu gadu praktiskā darba pieredzi;

21.1.4. arhitektoniski mākslinieciskās izpētes speciālista apliecību;

21.2. persona spēj identificēt analīžu, zondāžu un fiksācijas (zīmējums, shēma, fotogrāfija) nepieciešamību darba procesā;

21.3 persona pārzina:

21.3.1. fizikālo, vēsturisko, ķīmisko un bioloģisko pētījumu pielietojumu izpētē;

21.3.2. tās ētikas un estētikas principus; materiālā kultūras mantojuma aizsardzības normatīvos aktus;

21.3.3. dažādos arhitektūras un mākslas veidos pielietotos materiālus, tehnoloģijas, apdares principus un to vēsturiskās īpatnības; izpētes tehniskā aprīkojuma ierīces, to sniegtās iespējas un pielietojuma lietderību, veicot padziļinātu mākslas vai arhitektūras objektu izpēti un analīzi.

21.4. persona spēj patstāvīgi izstrādāt izpētes darba plānu, izvērtēt tā apjomu.

21.5. persona prot veikt sarežģītus kultūras objektu izpētes darbus.

21.6. persona spēj, izmantojot profesionālās teorētiskās un praktiskās zināšanas, veikt objektīvu kultūras objektu analīzi, sagatavojot atzinumu slēdziena formā;

21.7. persona spēj vadīt citu personu darbu un atbildēt par tā kvalitāti.

22. Arhitektoniski mākslinieciskās izpētes – vecmeistara apliecību izsniedz, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

22.1. persona ieguvusi:

22.1.1. otrā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai maģistra grādu ar kultūras objektu izpēti vai to restaurāciju saistītā nozarē ar vismaz piecu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

22.1.2. pirmā līmeņa augstāko profesionālo izglītību vai bakalaura grādu ar kultūras pieminekļu izpēti vai to restaurāciju saistītā specialitātē ar vismaz astoņu gadu praktiskā darba pieredzi (neieskaitot mācību procesa laiku);

22.1.3. augstāko profesionālo vai augstāko akadēmisko izglītību ar vismaz desmit gadu praktiskā darba pieredzi;

22.1.4. arhitektoniski mākslinieciskās izpētes meistara apliecību;

22.2. persona pārzina:

22.2.1. prakses metodoloģijas vēsturi un mūsdienu izpētes un restaurācijas metodes,

22.2.2. citu zinātņu nozaru aktuālo pētījumu rezultātu izmantojumu kultūras mantojuma objektu izpētē,

22.2.3. materiālā kultūras mantojuma aizsardzības nacionālos un starptautiskos normatīvos aktus;

22.3. persona prot novērtēt un zinātniskās publikācijas līmenī analizēt kultūras objekta izpētes rezultātus.

22.4. persona prot sagatavot izpētes dokumentāciju zinātniskas publikācijas līmenī;

22.5. persona spēj veikt unikālu un sarežģītu objektu izpēti;

22.6. persona gatavo jaunas izpētes metodikas, pilnveido izpētes tehnoloģiju, ierīces, instrumentus, apkopo praktiskā un eksperimentālā darba pieredzi, piedalās jauno speciālistu sagatavošanā, vāc datus par pētāmo objektu vēsturi, materiāliem.

23. **Mākslas un antikvāro priekšmetu eksperta apliecību** izsniedz personai, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

23.1. personai ir otrā līmeņa augstākā profesionālā izglītība vai augstākā akadēmiskā izglītība ar vizuālo mākslu vai mākslas zinātņi saistītā nozarē;

23.2. personai ir vismaz desmit gadu praktiskā darba pieredze ar mākslas darbu izpēti saistītā specialitātē, ko apliecina iesniegtā dokumentācija;

23.3. persona pārzina mākslas virzienus, laikmeta stilus un skolu īpatnības;

23.4. persona pārzina dažādos mākslas veidos pielietotos materiālus, tehnoloģiju un tās vēsturiskās īpatnības, kultūras priekšmetu izpētes tehniskā aprīkojuma ierīces, to sniegtās iespējas un pielietojuma lietderību, veicot padziļinātu mākslas vai antikvārā priekšmeta ekspertīzi;

23.5. persona spēj, izmantojot profesionālās teorētiskās un praktiskās zināšanas, veikt objektīvu mākslas vai antikvārā priekšmeta salīdzinošo analīzi, sagatavojot atzinumu slēdziena formā;

23.6. persona ir kompetenta kultūra priekšmetu finanšu vērtību jautājumos un spēj sagatavot tirgus analīzi noteiktā laika periodā.

24. **Kultūrvēsturisku objektu fizikāli ķīmiskās un bioloģiskās izpētes eksperta apliecību** izsniedz personai, ja Padome konstatē personas darbības atbilstību šīs kārtības 16.punktā noteiktajām vispārīgajām prasībām, kā arī:

24.1. personai ir otrā līmeņa augstākā profesionālā izglītība vai augstākā akadēmiskā izglītība kādā no šādām nozarēm: ķīmija, fizika, bioloģija vai ar dabaszinātnēm saistītā nozarē;

24.2. personai ir vismaz desmit gadu praktiskā darba pieredze kultūrvēsturisko objektu izpētē;

24.3. persona pārzina mākslas virzienus, laikmeta stilus un skolu īpatnības;

24.4. persona pārzina dažādos kultūrvēsturiskos objektos pielietotos materiālus, tehnoloģiju un tās vēsturiskās īpatnības, kultūras priekšmetu izpētes tehniskā aprīkojuma ierīces, to sniegtās iespējas un pielietojuma lietderību, veicot padziļinātu kultūrvēsturiskā objekta fizikāli ķīmisko un bioloģisko izpēti.

25. Padomei ir tiesības izvērtēt personas darbības atbilstību kādai no restaurācijas kvalifikācijas pakāpēm, neatkarīgi no iegūtās izglītības līmeņa, ja tās darba stāžs un restaurēto darbu kvalitāte atbilst kvalifikācijas prasībām.

IV Noslēguma jautājums

26. Atlīdzība par šajā kārtībā noteikto kvalifikācijas novērtēšanu var tikt iekasēta tikai ārējos normatīvos aktos noteiktos gadījumos un kārtībā.